

EL CASTELLÓ DE JOAN FRANCESC MIRA

Cada any, quan s'acaba l'hivern i s'anuncia la primavera, gairebé la població sencera de la ciutat de Castelló agafa una canya amb un llacet i camina dues o tres hores, pels vells camins entre tarongers, a l'ermita de la Magdalena, en una muntanyeta on hi hagué un castell i un poblat molt petit. Estan convençuts que els "pobladors" primers, en rebre la carta fundacional del rei en Jaume, van fer aquell camí de la muntanya al pla per construir la ciutat. És una festa fundacional, i la ciutat ha conservat sempre, fins els nostres dies, aquell aire d'autenticitat originària, amb el rigor racional del plànol hipodàmic: ací els carrers medievals no són carrerons torts, són eixos paral·lels, amb el centre exacte en la plaça del mercat, l'església i la casa de la vila. I així ha crescut la ciutat, amb una certa racionalitat, amb errors però sense excessos grandiloqüents, amb un orgull de tradició medieval i un altre de sentiments liberals. I així, afortunadament, es maté: entre la mar i la muntanya, dins d'una plana de tarongers i d'horta, i com a centre d'un dels complexos industrials més potents i moderns del país. Castelló és moltes coses, i no és fàcil d'explicar.

ELS LLIBRES DE JOAN FRANCESC MIRA

***Borja Papa.* 449 pàgines.**

Borja Papa és un d'aquests grans llibres que fabrica periòdicament Joan F. Mira. No una "novel·la", ni tampoc un llibre d'imaginació, sinó una espècie de dietari basat, "en un 90%", en fets rigorosament històrics, una magna operació literària i humana que consisteix a posar-se en la pell de tot un papa. Per a un home de les característiques de Joan F. Mira (professor de llengües clàssiques, enamorat d'Itàlia, addicte si més no als aspectes més purament retòrics de la cultura eclesial i, last but not least, patriota i activista cívic) degué constituir-se ràpidament en un projecte absorbent i indeclinable. En el fons, a Mira el que li agrada és crear mons sencers, bastir universos globals fermament amarrats en un punt innegociable. Borja Papa, en aquest context, és simplement una peça lògica dins un itinerari narratiu. Ja no és només el vertigen de sentir-se dins la pell de tot un papa –i un papa renaixentista: amb exèrcit, amb amants, amb poder econòmic i amb aquella capacitat tan vaticana de poder fer tremolar els monarques temporals. Es tracta, també, d'imaginar com era el dia a dia del valencià més universal, de la figura màxima que el Regne de València ha ofert a la cristiandat i a Europa, i també al món.

Paradís, pestes, kalàixnikovs i altres temes i qüestions.
258 Pàgines.

Paradís, pestes, kalàixnikovs i altres temes i qüestions és el títol darrere del qual s'amaga l'últim recull d'articles de Joan F. Mira, publicats entre 2001 i 2004 en la premsa periòdica (El Temps, Avui, El País). Un recull on es tornen a fer parents tant la diversitat dels centres d'interès de l'autor de Crítica de la nació pura com el vigor intel·lectual i l'eficàcia expositiva a què ens té acostumats. "L'eficiència i la naturalitat tan lluïdes de la prosa de Mira en aquest seguit d'articles, el seu escolament fluvial, ens trasmeten una falsa sensació de facilitat, destinada a desaparèixer si algú intenta eixir airós en la imitació sense el bagatge necessari de l'ofici i d'allò altre que a alguns elegits els atorga la natura. Com un d'aquests quadres aparentment innocents de Miró que seria insensat voler reinventar des de la imperícia plàstica que ens acompanya a la generalitat dels humans". (Extret de Ramon Lapiedra.)

Sobre ídols i tribus. 228 pàgines.

“Els temes d'aquest volum són en part continuació de qüestions que ja he tractat en altres llocs, en part variacions noves sobre antigues qüestions i fins i tot els que semblen més nous no ho són tant. Això, però, no ha de descoratjar el lector: com les quatre històries que, segons Borges, hi ha en el fons de tota narrativa universal, les qüestions que ens importen també són limitades en nombre, i només les aclarim, a poc a poc, si ens hi aturem una vegada i una altra. De manera que si la narració d'històries i l'elaboració d'assaigs tenen algun punt en comú, aquesta necessitat de tornar a llocs ja visitats en seria un de ben explicable. Pretendre ser el primer que tracta sobre un tema o que conta una història, és una simple mostra d'ignorància: el món és molt antic”(De la introducció)

Els cucs de seda. 152 pàgines.

Els cucs de seda és la crònica del despertar a la vida d'un adolescent que, des de la seua innocència, va descobrint, en les deu narracions que componen el relat, tot el suggestiu món que l'envolta. En aquest sentit, el títol de la narració se'ns manifesta com una metàfora, com una imatge mateixa de la metamorfosi: res més canviant que un cuc de seda, un animal que ben aviat esdevindrà un ésser plenament adult, una papallona.

El bou de foc. 202 pàgines.

Potser Daniel Escrig estava destinat, de qualsevol manera, a quedar paralytitzat davant d'algunes coses, com ara el foc, o les dones, o els bous. O potser és que mai no va arribar a comprendre per què hi ha coses que destrueixen i alhora il·luminen, coses que atrauen i són inassolibles, o coses que envesteixen i són inesquivables. O potser tots els paranys estaven ja parats, esperant només que ell hi anàs a caure. I al final, se'n va haver de tornar pel mateix camí, amb el mateix senyor Corella que sempre deia “He he, bé home bé”.

LA VILAFRANCA DE JORDI LLAVINA

Vilafranca del Penedès és capital, i això, passejant per la vila (no en digueu mai *ciutat*, sinó *vila*, malgrat que ja ha superat els quaranta mil habitants), això a fe que es nota. Capital del Penedès, que vol dir capital del vi. El barri gòtic té unes quantes peces d'interès. La basílica de Santa Maria, per exemple, i el palau gòtic que alberga el Museu del Vi, que aquesta mateixa tardor es tornarà a inaugurar amb el nom, molt més modern, de Vinseum. També hi ha la biblioteca Torras i Bages, en un edifici que remunta igualment a l'edat mitjana, i el mercat de la carn i el del peix... Però, més enllà del seu patrimoni gens negligible, la gràcia de Vilafranca és en els seus carrers, on fa de bon perdre-s'hi; en les seves vinateries, sempre plenes de gent; en la tradició dels castells (no en digueu *els castellers*, que no són —i no és poca cosa— sinó els que aixequen castells). La gràcia de Vilafranca és en la seva fastuosa festa major, única en tot el país. La gràcia, encara, és a tocar de la vila: vinyes i més vinyes a només cinc minuts de casa. Vilafranca és tot això i força coses més, que s'han d'anar descobrint a poc a poc.

EL LLIBRE DE JORDI LLAVINA

***Vetlla*, 96 pàgines.**

Vetlla (un poema) parteix d'un argument narratiu: l'ambigua relació entre un noi una noia l'any 1984. Un llibre de poemes regalat per ella al noi permet recuperar la memòria d'aquesta relació molts anys després. Els versos citats d'aquell llibre -- que, per al noi, s'ha convertit en poc menys que una obsessió-- van il·lustrant assumptes tan diversos com el desig, la gelosia, l'experiència estètica, el suïcidi, la mort o la pèrdua de la innocència. Novel·la, doncs, però també crònica d'uns anys (dels vuitanta ençà) i, per descomptat, obra lírica.

LA VALÈNCIA DE RAFAEL GOMAR

En aquestes hores la ciutat està buida. El vianant ha eixit de la Xerea pel carrer Salvador i creuant pintor López ha entrat al pont de la Trinitat –el més antic dels que es conserven a la ciutat–, per la vorera de la dreta i l’ha travessat custodiat per sant Tomàs de Villanueva i sant Lluís Beltran. Aquestes dues estàtues, esculpides pel genovès Ponzanefli, van ser traslladades ací en 1947 i, especialment la que representa Tomàs de Villanueva li crida l’atenció per la seua positura forçada i antinatural, típica del barroc, segons diuen alguns, i sospitosament masturbatòria, sobretot tenint en compte la proximitat de les monges, segons el sarcasme irreverent del seu amic Fidel.

Després de creuar el llit del Túria sobre els nou arcs apuntats del pont, s’ha aturat a la cantonada. Enfront mateix, a l’esquerra, s’alça el convent gòtic de la Trinitat. Espera com si el semàfor estigués en roig, mira la porta tancada del convent i recorda haver llegit que en un principi pertanyia als trinitaris però que l’habiten les franciscanes-clarisses procedents del convent de santa Clara de Gandia, des que hi van ser instal·lades per la reina Maria de Castella, esposa d’Alfons V, el Magnànim, la qual resta enterrada al claustre. D’aquest convent, del Reial Monestir de la Santíssima Trinitat, va ser abadessa la insigne humanista i escriptora sor Isabel de Villena.

Després de creuar el marge esquerre del riu, flanqueja la porta del convent per a clergues menors on sant Lluís Beltran va ser mestre, és a dir, el museu Pius

V, i s'atura remembrant el goig que li va produir visitar-lo, fa poc, una altra vegada. No es cansa que el blau intens amb estels de la cúpula, la volta i l'amplària de l'entrada, el faça bategar; així com les excel·lents col·leccions del Renaixement i el Gòtic amb els bells retaules dels altars i l'elegància i delicadesa de l'estàtua eqüestre de sant Martí –una veritable joia– que s'hauria d'ubicar a la façana de l'església a què pertany o dins del museu, en un lloc preferent i no en la també bellíssima sala de l'ambaixador Vich.

El vianant voreja la bardissa-reixa dels Vivers i, mentre gaudeix de la frescor dels arbres i els seus passos foraden el silenci reverberant des de la vorera cap al riu, es convenç que el treball i la vida quotidiana l'obliga a transformar-se en *zombi* i sovint camina per la ciutat com si els carrers i els edificis foren el decorat d'una obra teatral que no li pertany.

ELS LLIBRES DE RAFAEL GOMAR

Andròmines. 172 pàgines.

Aquesta novel·la, amb una estructura original i un llenguatge àgil que la fa molt atractiva i gens convencional, ret un homenatge a la ciutat de València i a la generació nascuda en els anys cinquanta, i tracta del procés vital davant del dolor i de la vida quotidiana d'un periodista que vol recuperar el pols d'escriptor després de la pèrdua sobtada de la seua dona, la qual recorda per mitjà d'objectes quotidians.

DONATO, 2, 27. 142 pàgines.

DONATO, 2, 27 no és un dietari corrent, a la manera convencional, sinó que els dies són descrits a base de les sensacions més intenses rebudes en cada vint-i-quatre hores i que són plasmades amb frases i paràgrafs curts. A més, s'hi descriuen anècdotes, intimitats, idees, reflexions i quotidianitats, tamisades pels diferents estats anímics.

LA BARCELONA DE CARLES DUARTE

Nascut l'any 1959 al carrer d'en Grassot, a tocar del passeig de Sant Joan, he viscut gairebé sempre entre Sant Andreu i el Guinardó, dos barris amb una forta personalitat, tot i que no formen part de la centralitat de Barcelona, una ciutat amb una dimensió literària que es fa present arreu. De fet, la façana de la casa on visc dóna al carrer de Garcilaso i el carrer de sota és el de Jordi de Sant Jordi. Al llarg dels anys he estat membre de la junta de l'Ateneu Barcelonès, que se'm fa inevitable associar a Josep Pla o a Jordi Sarsanedas; he treballat al Palau de la Generalitat, que m'evoca el món de Bernat Metge; al Palau de Mar, per on encara ressonen els poemes de Joan Salvat Papasseit; al Palau Robert, que havia estat la seu de la Conselleria Cultura de la Generalitat republicana, on es va fer l'homenatge a Joaquim Ruyra i d'on va sortir el 23 de gener de 1939 el bibliobús carregat d'escriptors (Mercè Rodoreda, Joan Oliver, Francesc Trabal,...) cap a l'exili; a l'avinguda Pearson, a tocar del gòtic del Monestir de Pedralbes, i ara sóc president del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts, que té la seva seu al Palau Moja, on havia viscut i exercit Jacint Verdaguer. Es pot dir que Barcelona ha estat sovint tema dels meus poemes, però alhora que el meu mapa de Barcelona està fet de llibres i d'autors.

ELS LLIBRES DE CARLES DUARTE

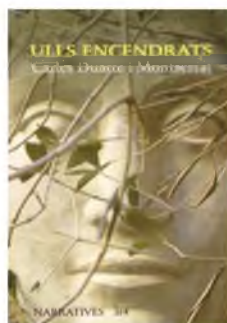
***S'acosta el mar.* 752 pàgines.**

Aquest volum consisteix en un recull de l'obra poètica de Carles Duarte i Montserrat compresa entre els anys 1984-2009.

***Els immortals.* 92 pàgines.**

Una passejada de la mà de l'autor pel món dels mites, els éssers que encarnen les passions immortals que encenen el cor humà, segons els va plasmar Ovidi a *Les metamorfosis*.

***Ulls encendrats.* 144 pàgines.**

Els límits de la realitat són sovint imprecisos i els anem reconstruint amb somnis i records. Carles Duarte ens proposa un inventari d'històries que protagonitzen els somnis. Uns somnis que no són tan sols els que habiten la nostra ment quan dormim, sinó també els que ens uneixen a la vida amb un bagatge d'anhels i inquietuds.

***Tríptic hebreu.* 124 pàgines.**

Una evocació poètica des dels ulls del present de l'antiga cultura hebrea i del món de Qumran, a partir de fragments dels Manuscrits de la Mar Morta.

L'ALACANT DE JOAQUIM CATURLA

Si algú observés l'escut de la meua ciutat, veuria un tros de mar enmig del qual hi ha una roca amb la forma del cap d'un àrab; i al capdamunt, un castell; i sobrevolant la fortalesa, un rombe amb les quatre barres del rei Jaume.

De Jaume II, perquè aquestes terres s'incorporaren a la nostra Corona a les acaballes del XIII. Aquells temps, Alacant era una ciutat petita. Sense una agricultura forta, la capitalitat recaigué en Oriola.

El port va ser el motor de la ciutat. Amb el comerç marítim, la ciutat cresqué i tres cents anys més tard ja ofería dues esglésies de bona factura (Santa Maria i Sant Nicolau), un ajuntament barroc magnífic, i un cos urbà format per naturals del país i bona cosa de burgesia apàtrida que havia vingut amb el comerç portuari.

Després la ciutat cobrí la Rambla, que davalla fins al port, i cresqué a l'altre costat. Un creixement ràpid al llarg del XIX, vertiginós a partir de mitjans del XX. Havia arribat el turisme amb gent de tot arreu i Alacant s'enfilà amb gratacels, comerços... Els alacantins formem un nucli urbà de més de tres cents mil habitants on la llengua encara s'aguanta d'aquella manera.

Però passejar per l'Esplanada entre palmeres, vora el port, continuar fins la platja del Postiguet i tornar, amb els ulls plens de blau, per La Rambla i el Teatre; o des del Parc de Canalejas, pel Passeig de Gadea, amb els seus edificis modernistes, fins a la Plaça dels Estels on hi ha una bellíssima font... Tot això continua sent molt agradable.

ELS LLIBRES DE JOAQUIM CATURLA

***Els ulls del gos.* 232 pàgines.**

El professor Planelles acaba de perdre la seua dona a causa d'una malaltia tot coincidint amb la marxa del fill i un canvi de ciutat per motius laborals. En aquestes circumstàncies el protagonista es troba momentàniament perdut lluitant contra una solitud que li desperta vells fantasmes, i sabent que ha de començar de zero. Enmig de la confusió sent encara la crida punyent del sexe que el duu a una relació amb una prostituta. Però les coses es compliquen quan l'atzar enllaça aquesta relació amb antics problemes personals i polítics que, impensadament, afecten el seu treball.

LA BÉTERA DE RAQUEL RICART

Molt de temps, durant la meua infantesa, vaig viure amb la creença que el meu poble era el darrer poble del món. Parle de Bétera, un poble de la comarca del Camp de Túria, un poble al qual arribava el trenet des de València, però que era el darrer d'aquella línia de ferrocarrils de via estreta. Potser era això, aquella idea de la darrera estació, aquella visió de final de vies, la que em féu creure, molts anys, que després del meu poble no hi havia res més, que si feies un pas més enllà del seu terme, cauries al buit, a l'univers, perquè més món, no hi havia. I, evidentment, per a mi, tot el món hi era allà, en aquells carrers, en les costeres, en la muntanya que es pintava de blau cada vesprada, en el castell dels moros on anava a escola, en aquell cel, en les primaveres que embafaven d'aroma de flor de taronger, en l'estiu que empentava la gent al carrer a prendre la fresca després de sopar, i tu que te n'anaves a l'assaig de la banda, bona nit, bona nit, xiqueta. És la filla d'Arlandis, escoltaves, no que és la de Pepe, escolta xiqueta, tu de qui eres?

EL LLIBRE DE RAQUEL RICART

Les ratlles de la vida. 276 pàgines.

LES RATLLES DE LA VIDA són aquelles marques que el degoteig del temps va dibuixant en l'existència de cada persona i que la fan única i diferent. En aquesta novel·la assistim, com a testimonis privilegiats, a l'esdevenir d'un poble a través d'una família. Les dones com a fil conductor, com a filadores del teixit vital. Amb Vicenta, Ermerinda, Bàrbara, Rosa, Regina, però també amb Ximo, amb Francesc, amb Gerard, amb Elies, amb Lluís i amb Vidal, contemplarem moments vitals de quatre generacions diferents. Personatges als quals la vida ha anat omplint de ratlles d'alegria, de tristesa, d'amor, de mort, d'amistats, de secrets. Amb LES RATLLES DE LA VIDA, l'autora ha volgut, primer de tot, contar-nos històries, i amb les històries, elevar a la categoria de protagonistes persones senzilles que, amb la seua existència, van teixint el tapís de la pròpia vida i el tapís de la història.

LA BORRIANA

DE

JOAN GARÍ

Jo vinc d'una família de llauradors que es perd en la nit dels temps. Els meus records d'infància contenen espurnes de juguesques enmig de les séquies, entre cavallons, tot al llarg dels fraus, dins la flaire de les flors de l'arbre privatiu del meu bé i el meu mal. No em consta que mon pare haja parlat a taula, quan ens reuníem per als àpats familiars, de gaire més coses que les relatives a l'activitat hortícola. "Me'n vaig al terme" o "al tros" és la manera inmemorial que he sentit a casa d'anomenar l'anada o la tornada del treball. Durant anys i panys els mascles de la meua tribu se n'han anat a lluitar amb l'aixada com qui ha d'enfrontar-se a un destí que s'acata, però no es verbalitza. El tros –el terme- era, ni més ni menys, el món. I la taronja –rugosament esfèrica- el seu corresponent simbòlic més plausible.

És difícil, d'altra banda, escriure sobre el lloc on es viu –sobre el lloc on s'ha nascut. Fins i tot en el meu cas, puix que sóc un desertor de la mar (visc gran part de l'any a Vilafranca, en un extrem de la comarca dels Ports, a més de mil metres en direcció al cel), hauré de reconèixer que la naixença i la vivència quotidiana poden enterbolir una visió objectiva de les coses locals. Caldrà, doncs, forçar l'estranyament per a possibilitar el relat. Hauríem de llegir el lloc on fem niu com ho faríem amb un que veiérem per primera vegada. Només així la fanfarroneria proverbial dels borrianencs, per exemple, pot ser entesa –més

enllà de l'”orgull simpaticot” de què parla Joan Fuster en *El País Valencià* com la conseqüència més o menys automàtica d'uns nivells de riquesa històricament insultants. Només cal passejar-se, ara mateix, pel barri residencial que hi ha entre el Grau i el Port de Borriana per observar les marques que aquesta riquesa ha anat deixant, des de principis de segle fins ara mateix. Imperis i cognoms s'han elevat fins el súmmum i després, en molts casos, s'han arrossegat pel fang, però la jactància presumptuosa sempre hi és.

ELS LLIBRES DE JOAN GARÍ

Viatge pel meu país. 384 pàgines.

L'any 1962, Joan Fuster, un dels intel·lectuals cabdals de la cultura catalana contemporània, publicava El País Valencià, una exploració del País Valencià estructurada en vuit itineraris. Aquesta extensa obra, de més de 500 pàgines i editada per Destino, va representar una fita en la literatura de viatges. Aquest 2012 representa una data massa especial per no recordar-la: han passat 50 anys de la publicació d'El País Valencià, 90 del naixement de Joan Fuster i 20 de la seua mort. Amb el llibre Viatge pel meu país volem retre homenatge a la figura de Joan Fuster, així com a la seua obra i a les seues idees. Aquest llibre recrea l'itinerari de l'escriptor, 50 anys després, copsant el territori a partir de la mirada íntima, particular d'un escriptor -Joan Garí- i d'un fotògraf -Joan Antoni Vicent-. A través de les seues pàgines i les seues imatges, recorrem carreteres sinuoses, racons solitaris, espais de la memòria, però no podem evitar transitar pels paisatges de la desolació, fruit aquests últims del tsunami especulador de les darreres dècades. Assistim a les darreres mostres de tradicions i usos assenyats del territori, abans que la despoblació del món rural els dissolga en un mar de memòries. I en aquest sentit, Viatge pel meu país s'erigeix alhora com un homenatge al País Valencià, a la seua gent i els seu territori, a la seua cultura conservada actualment sota una inexpressiva, uniforme capa de ciment. El pròleg del llibre ha anat a càrrec de l'escriptor Manuel Vicent.

***Senyals de fum.* 272 pàgines.**

En qualsevol capvespre de juny, mentre les darreres brases del sol s'apaguen, un home fuma un havà en la terrassa d'un àtic. Expulsa el fum i escriu, alternativament, el diari d'un any qualsevol, el 2002. S'ha proposat donar notícia a la seua manera del nou mil·lenni i escriu cada dia, amb havans o sense, amb sol o amb pluja, un text extens o una simple frase. El resultat és aquest dietari, que no és sobre la vida ni una imitació de la vida, sinó només la crònica intel·lectual d'una existència possible.

L'ESPLUGUES DE LLOBREGAT DE MELCIOR COMES

A Esplugues hom pot construir-se el seu propi poble. Aquest és un dels trets més singulars dels municipis que han crescut a l'ombra de les grans ciutats — en aquest cas Barcelona—, llocs que lentament s'han anat fusionant amb una gran metròpoli, pobles d'uns pocs milers d'habitants que han anat veient com la ciutat s'acostava amb les seves dinàmiques i comunicacions, però que han sabut conservar algun nucli significatiu i diferenciat. Trobem un petit reducte que encara ens recorda que, no fa tants anys, per aquí hi havia horts, masies i esglesioles que agermanaven un petit baluard de cases més o menys humils. La història de tot un país es veu implícita en aquests ordres urbans: ara Esplugues és una petita ciutat de serveis, amb els seus museus que ens mostren les seves antigues indústries de la rajola, les bateries antiaèries de la Guerra Civil, o els seus parcs, com el de Collserola, des d'on es pot gaudir d'una vista sensacional sobre tota la ciutat de Barcelona. Esplugues és un bon lloc on viure, un trampolí ideal per arribar a la gran ciutat, a més d'ella mateixa una ciutat ordenada i creativa.

EL LLIBRE DE MELCIOR COMES

L'aire i el món. 210 pàgines.

Algú recorda ara, quan ja no li queda res més. Ha perdut tot allò que semblava lligar la seva vida, l'amistat de dues velles presències i l'amor d'una dona dona. Ara només té paraules i memòria. Què fer? A fora el mar recomença com sempre ho ha fet, indiferent i magnífic, però la sang està estancada en el record. Val la pena emprendre de nou les aventures primordials de l'existència? Continuarem buscant a pesar de saber la desfeta final de totes les coses, de totes les vides? I per què continuem sentint més enllà del que sabem? Aquesta és una novel·la plena d'aventures i de versos, d'apostes i rialles i de plors, d'anades i vingudes des d'un present exhaust a un passat viu i tràgic i convuls. Tot per agafar força i seguir desitjant, tot per merèixer que la novel·la comenci després de posar-li el seu punt i final.

LA XÀTIVA DE XAVIER ALIAGA

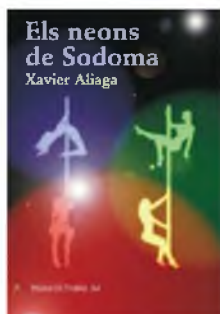

No sóc nascut a Xàtiva. El pare, natural de Massalfassar, a l'Horta Nord, era ferroviari, maquinista de llarg recorregut. I durant un temps, estigué destinat a Madrid. Un dia decidí tornar a casa. I escollí Xàtiva. Mai no li estaré suficientment agraït. A la ciutat vaig arribar amb set anys, una nit d'hivern. El que s'albirava des de la finestra (encara no eren temps de castells il·luminats) era fosc i una població menuda, com tantes altres. Era una percepció apressada: era un lloc diferent. Als pocs dies, vull recordar, em semblava haver viscut allí tota la vida.

Fem un salt. A l'edat adulta hi hagué un retorn, després d'uns anys a València. Em vaig trobar una ciutat una mica més gran, amb les petges de la bogeria immobiliària, però encara còmoda. I amb el pes de la història encara present, malgrat dues dècades de govern d'una dreta àgrafa i ignorant de les arrels, que havia deixat morir el centre històric mentre impulsava repetitives icones de la vulgaritat compartida: centres comercials, McDonald's, places de bous cobertes amb una closca absurda i ridícula, polígons industrials (comercials, més aviat) quasi deserts...

Si el visitant supera aquest cinturó insidiós, es trobarà una ciutat calorosa, acollidora i bella, amb el trànsit lleugerament embogit, però suportable, amb les marques de la història visibles. Terrasses i comerços, alguns d'ells tradicionals. I mitja dotzena de restaurants on provar el mític arròs al forn de Xàtiva. No massa atraccions culturals institucionals, però un subsòl ciutadà actiu, que veu morir i nàixer iniciatives a velocitat de vertigen, amb una cabuderia admirable. On la nostra llengua és encara ben present a carrers i places. Malgrat els seus rectors, un bon lloc per a viure. Per als xativins -de soca-rel o adoptats -, el millor.

EL LLIBRE DE XAVIER ALIAGA

Els neons de Sodoma. 156 pàgines.

A la localitat de Vila-roglet desapareix un bon dia de l'església la imatge del seu sant patró i, en el seu lloc, els veïns s'hi troben una figura voluptuosa i enigmàtica. Aquesta desaparició de l'entrançable sant Roc, en vespres de les festes patronals, produeix un daltabaix al poble: és el detonant perquè els ciutadans de Vila-roglet i personatges com el cínic inspector de raça negra encarregat del cas, una deprimida periodista que cobreix la informació o el vell rector amb problemes d'agnosticisme, s'enfronten cara a cara amb els seus fantasmes presents i passats. Una narració satírica i paròdica, regada amb un humor punyent, càustic i amarg en ocasions, que recorre les contradiccions d'una societat hipòcrita que tracta d'ignorar debades les misèries amagades sota la catifa.

L'ALGEMESÍ

DE

VICENT JOSEP ESCARTÍ

Sovint, en parlar del poble, hom pensa en allò que s'oposa a la ciutat i, de fet, no és un pensament erroni. Jo, de menut, m'he criat al meu poble. La ciutat, per a mi, no sols era oposada al meu entorn natural, sinó que ni tan sols existia.

Per sort, la meua imatge de "poble" encara conté els elements propis d'una economia agrària: hi havia el cicle natural del camp, marcat per les collites i les festes d'origen religiós que colpien la vida local, aturant-la, durant uns dies, i transformant-la en quelcom quasi màgic.

Algemesí, però, des del meu punt de vista, no m'ha "marcat" tant a nivell literari, tot i la seua impactant manera de viure la festa, amb les tradicions tan vives com aquelles que configuren la processó de la Mare de Déu de la Salut. El meu poble ha estat, per a mi, el paisatge de tarongers i, més encara, el contacte amb tot allò que podríem anomenar la "comarca", l'entorn natural de la meua població natal. Fins al punt que en el meu imaginari infantil –aquell que més marca, segurament, a l'hora d'escriure- es "crea" un petit país: un país que va de la mar –a Cullera- a la muntanya –fora ja de la comarca natural, a Anna, on passava els estius i que és el paisatge de moltes de les meues novel·les-, passant pel riu –el Xúquer, el pare fecundador de la terra- i una "ciutat", Xàtiva, que per a mi és l'urbs més impactat, més autèntica, més valenciana, i que igualment forma part dels meus escrits, arribant a tenir una presència ben important. Aquest espai, en definitiva, conforma el meu "poble", la concreció exacta del meu "país" que es correspon, evidentment, al País Valencià.

ELS LLIBRES DE VICENT J. ESCARTÍ

Els cabells d'Absalom vol ser una mena d'autobiografia fantàstica d'un personatge valencià del segle XVI que va néixer a Gandia i que fou acusat de fetiller davant del tribunal de la Santa Inquisició. Melcior Agramunt, el protagonista d'aquesta història, va contant la seua vida al llarg d'aquestes pàgines i, a mesura que avança, ens va mostrant les diverses aventures i infortunis en què es va veure immers. Amb tocs d'irrealitat, volgudament buscats per l'autor, Agramunt se'ns presenta més aviat com una víctima de les circumstàncies que, molt sovint, li són adverses. Tanmateix, potser Agramunt no és del tot sincer.

Espècies perdudes es configura a partir d'un dietari fictici que hauria redactat, a Xàtiva, un noble xipriota, don Arcàngel de Sant Esteve, pels anys 1763 i 1764. Ara bé, aquest personatge, cristià, francòfon i ministre a la seua illa, només hauria pogut existir en el benentès que el regne de Xipre, al segle XVIII, encara hagués estat en mans d'una dinastia catòlica, un supòsit que Vicent Josep Escartí fa real. Don Arcàngel, des del seu exili a Xàtiva, es mira la seua infantesa, els anys de la seua ascensió social i del poder: el món que ha perdut i el record del qual, però, encara continua existint. El personatge, doncs, com a metàfora del seu país i com a creació en què s'emmirallen les edats de l'home i, en definitiva, el temps.

Memòria privada és un recull de textos memorialístics valencians redactats entre els segles XV i XVIII que poden en relleu, en primer lloc, l'ús continuat de la nostra llengua en la prosa que es rescatà, als àmbits privats, durant tota l'edat moderna. A banda d'aquesta circumstància lingüística, el present volum ens permet veure l'activitat literària en un cercle tan estrictament personal i íntim -de vegades- com el creat pels dietaris.

I de guia, un escriptor

Edicions 3i4 ha presentat una iniciativa que sacseja l'estiu literari: deu escriptors mostraran les seves ciutats als lectors que així ho vulguin. En directe.

Per estricte ordre cronològic, seran Joan Francesc Mira, Xavier Aliaga, Jordi Llavina, Joaquim Caturla, Carles Duarte, Joan Garí, Rafael Gomar, Vicent J. Escartí, Raquel Ricart i Melcior Comes. És a dir, Castelló, Xàtiva, Vilafranca del Penedès, Alacant, Barcelona, Borriana, València, Algemesí, Bétera i Esplugues de Llobregat. Vet aquí els guies excepcionals que els responsables d'Edicions 3i4 han acomboiat, i els punts concrets del país que tindran, aquest estiu, un plus de literatura als seus carrers: s'ha posat en marxa la campanya "Els escriptors ensenyen els seus pobles", i des del 22 d'agost comencen les rutes. Només cal

comprar un llibre i acostar-se a pobles i ciutats amb ulls d'escriptor.

Laia Climent és la flamant directora editorial de 3i4. Compagina la nova responsabilitat amb les classes que imparteix a la Facultat de Filologia Catalana de la Universitat Jaume I, a Castelló de la Plana. I està decidida a donar un nou impuls a la prestigiosa editorial. La campanya que ara presenta forma part d'aquesta seva manera d'entendre la relació amb els llibres: "La campanya engega perquè volem trencar amb les fronteres entre lectors i autors, entre llibreries i editorials, entre qualsevol dels elements que calen per a tancar el cercle literari", ens explica

Climent, seguint aquella premissa ja establerta per l'escriptor i teòric de la literatura, Roland Barthes, quan va recordar que un llibre no es completa fins que no és llegit.

La mecànica d'aquesta iniciativa és senzilla: només cal comprar, des de la pàgina web (www.tresiquatre.com) un llibre. O més d'un. Tants com ciutats i viles i pobles es vulguin visitar amb el seu corresponent escriptor. I fer-ho, això sí, abans del 29 de juliol. A la mateixa web es poden consultar les dates de les passejades, que generalment seran de cara a la vesprada, per evitar la canícula estiuenca. I ja està. Des de la mateixa editorial es posaran en contacte amb cadascuna de les persones que hagin adquirit llibres susceptibles de participar a la campanya i els explicaran els detalls de cada visita.

Laia Climent té clar que és l'activitat, que fa que un llibre estigui viu: "No n'hi ha prou a publicar, fer les corresponents conferències de premsa i ja està. No volem deixar els llibres en un prestatge, després, i au. Per això intentem que l'editorial siga també una plataforma d'activitat".

Laia Climent, directora d'Edicions 3i4.

Els escriptors i les seves cites. De dalt a baix i d'esquerra a dreta, Joan Francesc Mira (22 d'agost), Xavier Allaga (23), Jordi Llavina (24), Joaquim Ricart (1 de setembre) i Melcior Comes (el 2).

I com que l'estiu incita a passejar, se'ls va acudir la idea del "Viatge amb els nostres escriptors": "És una possibilitat que oferim als lectors per a acostar-se als autors i, a més, conèixer petits recorreguts pels nostres Països Catalans". La intenció és que els lectors ja hagin llegit alguna cosa de l'autor amb el qual passejaran, quan facin la visita als seus espais més propers. Hi ha pràcticament un mes de coll, entre la data límit per a adquirir els llibres (29 de juliol) i la primera de les trobades (22 d'agost). Així doncs, la caminada es pot enriquir amb els comentaris sobre l'obra en qüestió o la literatura en general o el que s'escaigui. Hi ha algun mitjà que ja ha demanat de poder fer-ne crònica. Qui sap si els mateixos escriptors convertiran després la passejada en material literari. Més que no pas un cercle, al capdavant, les relacions literàries potser són una espiral.

"Des de dins". "Castelló és moltes coses, i no és fàcil d'explicar". Ho escriu Joan Francesc Mira, a la petita presentació que fa de la ciutat de la qual esdevindrà cicerone. I si un escriptor experimentat com és Mira troba que la capital de la Plana Alta "no és fàcil

d'explicar", l'afirmació encara fa més incitant la proposta de caminar-la al seu costat. Diu que, tot i que no n'és fill, que tot just si hi viu "casualment i transitòriament des de fa més de quaranta anys" (i amb recança no només literària s'està una estona recordant València, i evocant-la), ja trobarà bells racons i algunes impressions que facin de bon compartir. I quan sigui l'hora en farà la correcta narració, és clar, seguint també l'estímul dels qui l'acompanyaran a la passejada: "Els pobles, des de dins, no es veuen igual que des de fora. I mirat així pot tenir gràcia, i més a l'estiu. Si damunt serveix per a crear més lectors o perquè la gent compre més llibres, doncs fantàstic".

La reflexió de Mira és molt semblant a la que ens farà també Melcior Comes. L'autor de *L'aire i el món* no és d'Esplugues sinó de Sa Pobla, a Mallorca. Hi viu de fa temps, tanmateix, no sap què hi ha d'ella als seus textos, però li agrada poder-la presentar: ha crescut a l'ombra de la gran metròpoli barcelonina i, amb tot, conserva l'ordre del seu nucli original.

Joan Garí sí que és de Borriana. Absolutament de Borriana, podriem dir. Tan de Borriana, de fet, que somriu i

diu que se'n considera "un traïdor", que mig any se'l passa a Vilafranca dels Ports i s'allunya de la mar. Ara s'ofereix per a mostrar-la al món. Als lectors, que són el món. Ja venia, Joan Garí, del camp literari que barreja mots i rutes, amb la recent edició del *Viatge pel meu país*. I ja hi havia fet, ens relata, "una reflexió sobre què significa escriure sobre el lloc on vius, on has nascut. I fer-ho sense caure en el discurs ensucrat o ditiràmbic". I afirma que encara no té pensada la ruta per Borriana, però que "són faves comptades, no és una ciutat gran. No és Nova York". De seguida, val a dir, completa el quadre: "De tota manera, en un carreró de Borriana hi pot haver més història que en tot Nova York. És un substrat vertical, el que hi ha. Si es poguera ensenyar com un formiguer seria realment espectacular". I ell, el 29 d'agost, almenys ho intentarà.

"Es d'aquestes coses que, quan te les diuen, penses: ostres, com és que no se li havia acudit a ningú?". Xavier Aliaga tampoc no ha acabat de situar les seves novel·les a la ciutat que presentarà als lectors. Tot i això, apunta que sempre, en totes, de fet, "hi ha alguna referència al paisatge o a alguna

Caturla (25), Carles Duarte (28), Joan Garí (29), Rafael Gomar (30), Vicent J. Escartí (31), Raquel

cosa característica. Hi és present, per tant, però de fet costa molt d'escriure sobre la pròpia ciutat. Potser perquè pots xafar bassals o perquè no vols que després pensen que si t'has basat en aquest o en l'altre per a fer els teus personatges". Ell hi va arribar amb set anys, a Xàtiva, "una nit d'hivern", i de seguida li va semblar que hi vivia des de sempre. Ara la presentarà de dia, és clar, i en ple estiu. Potser per desmentir la proverbial calor de cassola que diuen que hi fa, a l'agost, i que ell esbandeix amb un somriure: "És un mite. Vull trencar una llança per les condicions meteorològiques de Xàtiva. El canvi climàtic, a més i en tot cas, ha igualat el País Valencià: es passa calor absolutament a tot arreu. Hi ha una dita que fa que, passada la Fira, la calor se'n va. La Fira és del 15 al 20, així que ho tenim molt bé. En tot cas, sempre podem fer-nos fer unes samarretes èpiques: "jo vaig sobreviure a Xàtiva el 23 d'agost"

Vi i clàssics. La relació estretíssima amb el paisatge que presentaran queda exemplificada en els casos de Jordi Llavina (per a Vilafranca del Penedès) i de Raquel Ricart (Bétera): l'un reconeix

influències directes fins i tot de la llum del Penedès ("aquesta llum tan clara quan ha passat una mica de vent..."), l'altra explica que precisament "la part més antiga del poble" és la que "tenia en ment quan escrivia *Les ratlles de la vida*, el carrer Major, la plaça del Mercat...". No és, val a dir, que hi hagi a la novel·la una realitat estricta: és el to general de Bétera, que ha impregnat els fulls que anava escrivint Ricart, i que ara igual es reconeixen quan es caminen en directe com serveixen per a la identificació general quan es llegeixen des de l'altra punta del país (o del món: l'estiu també converteix els llibres en objectes viatgers).

Cada escriptor, en tot cas, es planteja la seva trobada de manera diferent: Llavina ja pensa en una visita comarcal, que abasti també algun celler: "Hi haurà les vinyes amb el raïm a punt de collir, passarem a fer alguns tasts, naturalment, a una de les vinateries on anem pràcticament cada dia a fer la copa amb els amics, veurem alguns edificis..."; Ricart ofereix una visita "a l'Ateneu, si està obert, que és una iniciativa cultural molt interessant del poble i té un pati molt agradable per a poder raonar amb tranquil·litat".

També hi ha qui ha estructurat una petita ruta: Carles Duarte, per exemple, conscient que Barcelona és inabastable per a una sola passejada, tria un grapat d'espais emblemàtics. La ciutat, ens recorda, és molt present en la seva obra, i confia que alguna cosa en podrà compartir amb els lectors. Es planteja, per tant, la visita des dels propis lligams amb els espais, i ja ha pensat d'incloure-hi el Palau Robert, on ha viscut "força experiències" i que també "des del punt de vista de la història cultural de la ciutat és un edifici interessant (als anys 30 era el Departament de Cultura i des d'allà va partir el bibliobús amb Mercè Rodoreda i la resta d'escriptors, cap a l'exili)". També vol passar pel Palau Moja, on treballa ara i que va allotjar Jacint Verdaguer. I, com que el seu món literari "és a cavall de la contemporaneïtat i l'edat mitjana", també s'acostarà a la ciutat vella, a "l'escenari urbà de Bernat Metge, de Jordi de Sant Jordi i de tants altres".

Joaquim Caturla es mostra "encantat de la vida" per l'oportunitat de "fer una passejada per Alacant", i aprofitarà els itineraris que ja va preparar per a la Universitat, ara reconvertint-los en camins literaris: "Començant per l'estació, la ciutat modernista, els Estels, el mercat (i recordarem el bombardeig), la rambla, l'esplanada...". Està disposat, explica, a desfer apriorismes: "Alacant regala sorpreses, sempre. De roïnes i també de bones. Totes les del món. I hi hem de ser. És el nostre país".

Pot haver-n'hi o pot ser que no, de relació directa, entre l'obra i la ciutat que es presenta. Rafa Gomar, per exemple, sí que jugarà amb el text directament, amb la volta per València que inclou *Andròmines*, bo i adaptant-la, somriu, a les possibilitats dels visitants, "que no hagen de caminar excessivament, tampoc", oferint-los adaptacions, variacions i alternatives. Vicent Josep Escartí, en canvi, no hi troba Algemesí, als seus llibres. No pas estrictament, almenys. Sí en l'aire, potser, diguem-ne, en "el fet de viure en un poble i no en una ciutat gran, i en la comarca, també, en el riu Xúquer". La ciutat actual, no, però, raona, gens ni mica preocupat: "No importa", rebla, "m'ho inventaré".

I ja és aquest el joc: literatura.

Núria Cadenes